

Alstad barneskole

«Læring og trivsel – et felles ansvar»

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 26.10.2015

Alstad barneskole og SFO

Skolen har 360 elever fra 1.-7. trinn, og 207 elever som går på 1.-4. trinn. Det er ca 150 elever i SFO, fordelt på fire trinn. 105 av disse har hel plass.

SFO har 14 ansatte og to på tiltak. Fire jobber deltid. SFO-leder er kunsthåndverker, i tillegg kommer tre assistenter, én kokk, fire barne- og ungdomsarbeidere, én «barnsköterska», én fritidspedagog, to førskolelærere og én lærling.

Casebeskrivelse

I caset fra Alstad barneskole beskriver vi kvalitetsfaktorene:

- sammenheng og samarbeid mellom skole og SFO
 - innholdet i SFO
-

Casebeskrivelsen er basert på materiale oversendt fra SFO-leder og telefonintervju.

1. Kvalitetsfaktor: Sammenheng og samarbeid mellom skole og SFO

1.1 Læring og trivsel – et felles ansvar

Bodø kommune har utarbeidet en rammeplan for SFO, som stiller krav om samarbeid mellom skole og SFO på en rekke områder:

- SFO er en del av skolens totale virksomhet og skal bygge på skolens overordnede verdigrunnlag nedfelt i skolens formålsparagraf
- Daglig leder i SFO er en del av skolens ledelse
- Rektor har det overordnede ansvar for å legge til rette for godt samarbeid
- SFO er med i skolens virksomhetsplan
- De tilsatte i SFO er en del av skolens personale og deltar i kompetansehevingstiltak, diskusjoner, planlegging og evaluering knyttet til det tilbudet kommunen til enhver tid gir
- Det settes av ukentlig planleggingstid for personalet
- SFO deltar på høstens foreldremøter på småskoletrinnet
- Barnas SFO-tid skal være tema på kontaktmøter

Ved Alstad skole i Bodø kommune nedfeller disse prinsippene seg gjennom at de er opptatt av å skape helhet og sammenheng rundt elevene. Dette skjer gjennom tre viktige samarbeidsområder:

- Felles planverk og organisering
- Felles personalgruppe
- Felles opplevelser for elevene og personalet

Alstad skole har et bevisst forhold til hvorfor de mener at helhet og sammenheng er viktig for barna:

- Gir bedre mulighet for oppfølging av elevenes utvikling og trivsel
- Flere kjente voksne ser hver elev gjennom hele dagen
- Gjør foreldresamarbeidet bedre
- Et godt personalfellesskap skaper trivsel for alle
- Samfunnsøkonomisk lønnsomt

1.2 Suksessfaktorer

Alstad skole vil gjerne dele sine erfaringer og det de mener har vært suksesskriterier i arbeidet med å skape helhet og sammenheng for barna. Alstad skole mener at de har kommet dit de er i dag gjennom flere tiltak:

- Ledelsen anerkjenner viktigheten av å skape helhet
- Ledelsen stiller krav til at skole og SFO samarbeider
- Ledelsen har bevissthet om språkbruk – snakker om skole og SFO som én enhet
- Felles lokale, materiell og læremidler (1. trinn skolen = 1. trinn SFO osv.)
- Felles planverk som brukes i det daglige arbeidet
- Tid til samarbeidsmøter mellom teamleder og baseleder
- Baseledere/fagarbeidere som jobber både skole og SFO med de samme elevene
- Samarbeid om aktiviteter for barna
- SFO-arbeidere og lærere må «melde seg på» og vise interesse for hverandres aktiviteter

- Hele personalet opplever et felles og gjensidig ansvar for læring og trivsel

1.3 Kultur for ansvar

Alstad skole bruker ordet *samhandling* når de snakker om skole og SFO - de prøver å handle som én enhet. Ved Alstad skole har de erfart at kvalitetsutvikling skjer når de tenker helhet og sammenheng i alt de gjør. For Alstad SFO handler dette om ledere som er tydelige både i språk og handling på at skole og SFO samarbeider, om felles planer og samarbeidstid, om god informasjonsflyt mellom skole og SFO både om det enkelte barn og om hva som skjer på de to arenaene, om å utnytte ressurser på tvers, om samordnet informasjon fra skole og SFO og ikke minst om å opptre samlet som én enhet foran foreldrene i ulike sammenhenger. Dermed viser de ansatte ved skole og SFO utad at de drar i samme retning for å sikre det beste for barna.

Rektoren ved Alstad barneskole er opptatt av å ansvarliggjøre de ansatte ved både skole og SFO i forhold til samarbeid. Dette gjenspeiles i skolens slagord: «Læring og trivsel – et felles ansvar». Rektor utdyper: «På Alstad jobber vi med å utvikle en kultur der alle tar ansvar for helheten, gjennom å tydeliggjøre hvilket ansvar hver enkelt har.» Han understreker at kulturendring ikke krever detaljstyring fra ledelsen, men at man etterspør resultater på innholdssiden. Rektor er ikke opptatt av at de ansatte skal dokumentere at de har hatt samarbeidsmøter i henhold til planen, men etterspør resultater i forhold til *hva de oppnår* gjennom samarbeidet. Dette mener han er med på å bygge en kultur for myndiggjøring der folk får brukt sine ressurser og kan utvikle seg.

1.4 Felles planverk og organisering

SFO-lederen på Alstad skole mener at rammeplanen har hatt betydning for kvaliteten i SFO i kommunen, fordi den gir retning for samarbeidet mellom skoler og SFO. For å skape helhet og sammenheng for barna, mener SFO-lederen at man må begynne med felles planverk og organisering. Ved Alstad barneskole kommer dette til uttrykk gjennom at SFO-leder er en del av skoleledelsen, SFO og skolen har felles planer og satsningsområder, felles lokaler, utstyr og læremidler og gjennom at fagarbeidere arbeider med de samme elevene i skole og SFO. For Alstad SFO har det vært viktig at SFO-leder er en del av skolens daglige ledelse.

1.5 Gjensidig utnyttelse av kompetanse

Alstad skole mener at samhandling og dialog mellom personalet er nøkkelen til suksess for å skape helhet og sammenheng i barnas hverdag. Faglig samarbeider skole- og SFO-personalet om ukeplaner, leksehjelp, personalmøter, foreldremøter og kontaktmøter. Dette bidrar til en opplevelse av helhet og sammenheng for barna og deres foreldre. SFO-leder ved Alstad barneskole er opptatt av at kompetansen til skole- og SFO-personalet utfyller hverandre. «Vi må ta den slitte, gamle frasen om å se hele barnet på alvor», sier hun. Barneveilederne i SFO har en annen kompetanse enn lærerne og ser barna fra en annen vinkel. SFO-lederen utdyper: «På SFO er fokus mer på å være enn på å bli. Her kan barna søke sammen etter interesse og temperament og skape sine egne prosjekter. Med barna på frislipp er det enklere for en observant barneveileder å se hvem som faller utenfor, hvem som tror det er en god ide å dra folk i håret for å skaffe seg

en venn, og hvilke hierarkier som oppstår i barnegruppen.»

1.6 Felles informasjon og god informasjonsflyt

Ved Alstad skole har de fokus på å sammenfatte informasjonen som skole, SFO og foreldre sitter på. De er opptatt av å synliggjøre hva de har fått til gjennom å samarbeide om elevenes sosiale kompetanse. Observasjoner av den enkeltes adferd og utvikling er grunnlag for bl.a. halvårsvurderinger og kontaktmøter. SFO-ansatte skriver om hvordan det sosiale fungerer på SFO for hvert barn før kontaktmøtene med foreldrene. God informasjonsflyt mellom skole, SFO og foreldre gir et helhetlig blikk på barnet som Alstad SFO mener at gjør det enklere å se hvor noe bærer galt av sted. Dermed kan de sette inn tiltak på et tidlig tidspunkt. Derfor mener de at samhandling er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Personalet på Alstad barneskole opplever at de har en felles holdning til sin voksenrolle og en tilnærmet lik måte å forholde seg til elevene. Regelverket er det samme gjennom dagen og personalet benytter løsningsorientert tilnærming (LØFT) til problemene som oppstår i det daglige.

1.7 Felles utnyttelse av fysiske og materielle ressurser

Ved Alstad barneskole har de ikke bare sikret gjensidig utnyttelse av personalressursene, men også av de fysiske og materielle ressursene. Skolen og SFO har felles lokale og benytter materiell og læremidler i fellesskap. Alstad SFO mener at det er en forutsetning for det samhandlingsprogrammet de jobber med. Ungene kommer om morgenen til det stedet de skal være, og så har de undervisningstid og SFO-tid. SFO-leder er ansvarlig for innkjøp av alt formingsmateriell for småtrinnet, og de bruker alt materialet felles. SFO betaler for noe og skolen for noe. SFO har anledning til å bruke skolens læremidler i SFO-tiden, for eksempel digitale tavler. Lærerne har arbeidsrom rett ved siden av de SFO-ansatte. SFO mener at dette fører til mer uformell informasjonsflyt mellom personalet og bryter ned terskelen for å involvere hverandre i saker som angår barna.

1.8 Et sosialt fellesskap

Ved Alstad barneskole har de etablert et personalfellesskap basert på felles verdier, planer og satsingsområder, men skolen har også lagt vekt på å skape et sosialt fellesskap for de ansatte. Dette har de fått til gjennom å ha felles personalrom og felles sosiale aktiviteter. Alle inviteres til quiz-kveld, hytteturer, fjellturer, lønningsspils, rømmegrøttest, julebord og andre hyggelige aktiviteter.

1.9 Samarbeid om aktiviteter

Ved Alstad barneskole legger ledelsen vekt på at det de sier, skal gjenspeile seg i handling. De fremhever at det er viktig at både barn og foreldre treffer personalet ved skolen og SFO på felles arenaer, og ser at skolen mener alvor når de snakker om samhandling. Dette bidrar til å skape helhet og sammenheng for elevene. For eksempel arrangerer SFO karneval for hele skolen, der alle formingstimer brukes til å sy kostymer, gymtimer brukes til å øve inn danser, musikkturen til å øve sanger. I desember står SFO-personalet for «førjulssprell», der både lærere og foreldre inviteres, som erstatter den tradisjonelle juleavslutningen i regi av skolen. SFO

arrangerer også kafé for sultne lærere, skolegårdsfester og kunstutstillinger, foreldrekaffe med underholdning og så videre. Både skoletid og SFO-tid kan brukes til forberedelsene, og personalet fra både skole og SFO er til stede og bidrar med sitt.

2. Kvalitetsfaktor: Innhold i SFO

2.1 Betydningen av fri lek som læringsarena

Rammeplanen for SFO i Bodø kommune legger føringer for at organiseringen av dagen i SFO skal gi stort rom for frie valg i forhold til aktiviteter og utfoldelse: «De voksne skal være til stede for barna og ikke primært være personer som styrer og organiserer barnas tid og aktiviteter, men mer som tilretteleggere og omsorgspersoner», og videre: «SFO skal ikke være en videreføring av skoledagen med faste timeplanlagte aktiviteter, men mer være opp til barnas initiativ.» (Skolefritidsordningen i Bodø kommune - rammeplan og vedtekter).

Ved SFO på Alstad barneskole legger de stor vekt på betydningen av barns frie lek. Dette gjenspeiler seg i historien om taxisentralen. Men Alstad SFO mener at fri lek også er en viktig del av læringen til barna. Alstad SFO fremhever at SFO er en arena der det barna lærer på skolen, bearbeides på en annen måte. Der kan barna oppdage nytten av det de lærer på skolen; at det er nyttig å kunne synge, lese og skrive, at man kan bruke det i praksis.

Taxisentralen - en fortelling om hva SFO kan være

Dersom du kommer inn i garderoben på 2. trinn SFO, vil du sannsynligvis treffe på flere tassende, pilende og travle ulltepper. De fyker tilsynelatende planløst og støyende hit og dit og etterlater et temmelig kaotisk og forvirrende inntrykk av total meningsløshet. Dette er **Taxisentralen**.

Taxisentralen er en lek som har utviklet seg gjennom et par uker. Den begynte selvfølgelig som lyssabelfektende jediriddere, gikk veien om kamel da det viste seg at det var kult at flere gjemte seg under kappen og endte opp som nettopp taxisentralen.

Det viste seg at det å kjøre drosje var mer komplisert enn først antatt. Det er ikke bare å putte en medelev under ullteppet og vandre av sted. Mange ting må være på plass. Her trengtes åpenbart en sentraladministrasjon. Bestillinger måtte kunne mottas, regnskap skulle føres, kundene måtte ha penger til å betale med og, ikke minst, det trengtes en bensinstasjon der man kunne etterfylle diesel.

Hver dag kommer elevene til morgen-SFO med nye ideer om hvordan taxisentralen kan forbedres. Et lite grupperom med store byggeklosser er blitt hovedbase. Her er det bygget pauserom for sjåførene, mottak

av bestillinger, betalingsentral, regnskapskontor og bensinstasjon. Dette er bygget etter vi-tar-hva-vi-har-prinsippet. Det kan derfor være vanskelig for en tilfeldig forbipasserende å se hva som foregår. Det kan jo være bråk og fanteri, det er vel helst det? Men dette er så langt fra bråk og fanteri. Dette er **Taxisentralen**.

Kl. 07.10 er de i sving. Med to drosjer er kundegrunnlaget litt magert på denne tiden, så det er godt mulig at en av drosjeeierne ligger fortvilet på sofaen, inntullet i kjøretøyet sitt og tror at konkursen er nær, men ganske snart bedrer det seg. Tre drosjer står klar i skogangen for å frakte 1.trinnselevne ned korridoren til egen base. Alle vil kjøre, med lommene fulle av hjemmelaget cash kryper de glade inn i nærmeste drosje. Etterpå returnerer sjåføren til sentralen for å få turen registrert. Lykkelig er den 6-åring som får sitte bak "dataen". Nå er det også tid for etterfylling av drivstoff. Dieselpumpen er et tårn av store klosser med en gul plastkanne med vann på toppen. Drivstoffet helles ned gjennom halsen på drosjeeieren som jo også er motoren, for å si det sånn. Så er alt klart for neste tur. Kl. 08.15 pakkes taxisentralen ned for å bli bygget opp igjen på ettermiddagen. Det er en smal sak fordi utstyret er så ekstremt enkelt, Noen pledd, noen klosser, en plastkanne og en eske med papir, blyant og saks. Alt det viktige er inne i hodene på aktørene. Her er alt. Her er evnen til observasjon, fantasi til å bruke de enkleste midler for å skape en illusjon som blir akseptert som virkelighet av alle aktører, evnen til i samarbeid med andre å utvikle en lek over lang tid, samhandling og, ikke minst, gleden over leken.

Taxisentralen representerer sjelen i SFO. Jeg elsker **Taxisentralen**.

Karin Murud, SFO-leder Alstad barneskole